

Romantikerna

musikaliskt verklighetsdrama av Christian Lanciai (2015)

personerna:

Hector Berlioz
Franz Liszt
Gioacchino Rossini
Alexandre Dumas
George Sand
Frederic Chopin
Felix Mendelssohn
Victor Hugo
Alfred de Musset
Marie d'Agoult
Kalkbrenner, musikkritiker
Robert Schumann
en tjänsteflicka
Clara Schumann
Richard Wagner
Johannes Brahms
Hans von Bülow

Scenen föreställer Paris, Weimar, Düsseldorf och Rom från 1830-talet till 30 år senare.

Akt I scen 1. Greve d'Agoult's salong i Paris.

Berlioz Jag har aldrig hört på maken!
Liszt Det har väl aldrig någon av oss.
Rossini Vem är den här förträffliga talangen?
Dumas Jag vet precis vem det är. Jag har hört honom förut.
Rossini Nå, vem är han då?
Dumas Han är fransman.
Liszt Det är han inte alls, för han är polack.
Berlioz Ja, han är väl lika mycket polack som du är ungrare.
Liszt Han är polack ända in i själen, precis som jag är ungrare i själen.
Dumas Och det är bara själen som räknas.
Liszt Naturligtvis. Den är allt vi har.

Dumas Vad säger maestro Gioacchino om det?

Rossini Han säger, att själen må vara nog så viktig, men det är ändå vad vi äter som är det avgörande. Vår begåvade polack tycks inte ha ätit någonting på åratat.

Liszt Därför är han också så sjuk.

Dumas Är han sjuk? Hur så?

Liszt Lungorna. Jag vet inte hur sjuk han är, han kanske bara är allmänt överkänslig.

Sand Vad ni berättar om honom blir bara mer och mer spännande hela tiden. Du kan väl presentera oss för varandra?

Liszt Gärna det, men han är inte för dig.

Sand Varför inte det?

Liszt Han håller på sin kyskhet.

Sand (skrattar till) Skulle det vara roligt?

Liszt Det är inget skämt.

Sand Du menar inte, att han är en jungfrulig ungsman?

Liszt Det är just vad han är, trots ett antal förlovningar.

Sand Så han har aldrig kommit fram till sängen.

Liszt Nej, han har aldrig kommit fram till sängen.

Berlioz Det låter mer och mer som en utomordentlig mutation. Vi måste få lära känna honom.

Liszt Självfallet. Här är han nu. (*Chopin kommer fram till sällskapet.*)

Rossini Gudomligt spelat, maestro! Mina uppriktigaste och generösaste komplimanger!

Chopin Tack, maestro. Det är varma ord från den främsta av operamästare.

Rossini Glöm det. Numera ägnar jag mig på heltid åt att lägga av mig.

Chopin Det borde ni inte göra. Musiken förpliktar, om man en gång har den.

Rossini Naturligtvis, men jag har nog redan belastat publiken tillräckligt.

Berlioz Men vem kommer här, om inte min käraste dirigentkollega!

Mendelssohn (gör entré) Ska du säga, din gamla kråkskräm till amatör!

Berlioz Amatör, säger han! Jag som bara komplimenterat dig!

Mendelssohn Försök inte! Du har bara försökt bemästra mig, men du har aldrig lyckats, hur du än försökt!

Berlioz Därför att du är ett hopplöst fall, min käre Felix, helt blockerad för alla nya innovationer!

Mendelssohn Inte alls! Men musik är till för att vara ren!

Liszt Är inte Berlioz ren?

Mendelssohn Aldrig! Bara man tar honom i hand måste man tvätta händerna i evighet efteråt! En enda blick i något av hans partitur, och man är smittad och fördärvad för livet av hans orenheter!

Berlioz Han bara skämtar, Franz. Vi har alltid drivit med varandra.

Liszt Det hoppas jag verkligen.

Mendelssohn Min Frederic Chopin! Så roligt att få träffa dig igen! (*går fram och skakar hand med honom*)

Chopin Nöjet är helt på min sida, Felix Mendelssohn, då vi är alla amatörer jämfört med dig.

Mendelssohn Så du pratar! Bara för att du inskränkt dig till enbart pianot är du inte mindre en mästare för det utan tvärtom, den främste av alla pianots mästare!

Chopin Franz Liszt då?

Mendelssohn Han spelar ju bara sönder alla pianon. Han är en grovhuggare i jämförelse, medan bara du kan konsten att smeka ett piano till att sjungande frambringa det renaste vatten.

Liszt Det är sant. Chopin kan bättre än jag få ett piano att sjunga.

Berlioz Vad säger du om det, Gioacchino? Står vi som operamästare i lä för dessa som kan få döda instrument att sjunga?

Rossini Vi kan inte jämföra oss med dem, min käre Hector. Vi spelar i olika divisioner. Vi brer på med mastodontkörer och elefantprimadonnor, men de kan frambringa de enklaste och vackraste sångerna utan ord bara genom sitt anslag och pianissimo.

Chopin Du behagar smickra oss, maestro.

Rossini Det är mitt lika sanna nöje att få göra det som att få höra er spela.

Chopin Likväl vet jag en som sjöng bättre än oss alla.

Liszt Vem tänker du på?

Mendelssohn Jag tror jag vet vem. Den lyriska operamästaren framför alla andra som kunde få operan lika intim som Chopins ömmaste pianonocturner.

Liszt Vem kan det ha varit? Är han borta?

Mendelssohn Vincenzo Bellini, naturligtvis!

Chopin (rörd) Han var den högsta ängeln av oss alla. Hans melodier kunde man lyssna till i det oändliga, för de hade den egenheten att de aldrig tog slut. (*torkar en tår*)

Mendelssohn Det var Chopins bästa vän.

Rossini Chopin har rätt. Han var ypperst av oss alla, och så måste han dö tidigast och yngst av oss alla.

Mendelssohn Man vet aldrig när man måste dö. Det kan hända oss alla och plötsligt.

Liszt Inte så länge jag lever.

Rossini Du är robust, Franz Liszt. Du kan överleva oss alla.

Liszt Jag tror inte någon av oss svävar i någon direkt fara. Vi har ju alla musiken och konsten att leva för. Det finns inget bättre livselixir.

Chopin Men konsten kräver mycket. Jag kommer aldrig att växa ur min rampfeber, scenskräck och prestationsångest.

Berlioz Det är djävlarerna vi alla lider av som aldrig lämnar oss i fred. Jag ser fram emot varje ny operapremiär av mig som en ny avrättning, och de flesta har också blivit reguljära avrättningar.

Liszt Ändå lever du fortfarande.

Berlioz Det är då inte mitt fel. Jag har överlevt mig själv från början och helt mot min egen vilja.

Sand Det är inte lätt att vara geni.

Liszt Det måste vara ännu svårare för en kvinna. Hur klarar ni av det?

Sand Jag skulle aldrig klara det om jag inte hade mina män.

Liszt Hur många har du haft egentligen?

Sand Lika många som du haft kvinnor.

Liszt Jag tror nog att dina är mera svårräknade.

Sand Kom inte och inbilla mig att du är oskuld.

Liszt Det har jag aldrig gjort. Men jag är oskyldigare än du tror.

Sand Ingen är oskyldigare än man tror, för ingen är oskyldig, och alla är mindre oskyldiga än de verkar.

Liszt Så talar en dam av erfarenhet.

Sand Det är inget ont i att känna männen. Men ärligt talat, Franz, du är väl ändå inte oskuld?

Liszt Vad tror du om mig egentligen?

Sand Bara det värsta, som om alla män, för det är tyvärr alltid sant.

Liszt Du vet väl allt om min enda stora olyckliga kärleksaffär?

Sand Den där flickan Carolyne, dottern till den där ministern, som vägrade låta dig få henne?

Liszt Mamman hade ingenting emot det och bönföll sin man om att låta mig få deras dotter, men hon dog.

Sand Sicken otur.

Liszt Vi älskade varandra verkligen.

Sand Men ni kom väl aldrig till skott? Sådant räknas inte.

Liszt Den första kärleken är den största och enda allvarliga.

Sand Då har jag den fortfarande framför mig, men ärligt talat tror jag inte på den.

Liszt Vad du då har gått miste om i livet! Och ändå anses du mer än väl erfaren!

Sand Du är en drömmare, Franz. Det blir aldrig en man av dig.

Liszt Det är nog värre än så. Liksom alla mina bröder här, Chopin, Mendelssohn och Berlioz, är jag en romantiker.

Sand Alltså en svärmare. Ja, svärmare är ni allihopa. Det blir aldrig något ordentligt av er.

Liszt Säg inte att du föredrar ordentlighet.

Sand Man behöver ordentligheten att utgå ifrån, som bas för obegränsade utsvävningar.

Berlioz Akta dig för henne, Franz. Hon är farlig.

Liszt Inte för mig. Vi känner varandra och förstår varandra. Därför blir vi aldrig ett par.

Berlioz Det är nog säkrast för dig.

Dumas Är du då alldeles immun mot damer, du det grannaste av alla våra salongslejon?

Liszt Det har jag inte påstått.

Rossini Vet du inte att vår unge ängel Liszt är religiös och ett helgon? Han kan aldrig falla för någon dam.

Dumas (förvånad, till Liszt) Är det sant?

Rossini Han vill väl fortfarande bli präst och ger sig väl inte förrän han blir det.

Dumas (än mer förvånad) Är det sant?

Hugo (har just kommit in) Låt dem inte provocera dig, Franz. Rossini skall alltid driva med alla oskyldiga offer.

Liszt Men det är sant. Jag ville aldrig bli musiker. Jag ville bli präst.

Rossini Glöm det, min gode man. Du kan aldrig göra för kyrkan vad du kan göra för musiken. Kyrkan har redan sina katedraler, men du kan bygga mera andliga sådana.

Hugo Det ligger något i vad han säger. Du menar väl inte allvar med att vilja bli präst?

Liszt Varför inte? Jag har alltid älskat kyrkan. Jag älskar dess mystik och atmosfär av odödliga legender. Jag var alltid mera svärmisk för kyrkan än för musiken.

Berlioz Han krossade sin faders hjärta med att vilja bli präst.

Liszt Det är en överdrift. Han vägrade låta mig bli det. Jag skulle i stället konserterna och tjäna pengar åt familjen. Han krävde att jag arbetade i stället för att studera. Men jag kan ta skadan igen nu.

Berlioz När din far är borta?

Liszt Tror ni inte att jag sörjde honom? Tror ni jag var glad åt att slippa honom? Han gjorde allt för mig! Han offrade sig för min utbildning, och utan honom hade jag aldrig blivit mer än en byfåne bland alla andra i den lilla byn där borta i ingenmansland mellan Österrike, Ungern och Slovakien.

Berlioz Det är sant. Jag kan intyga, att Franz sörjde ett helt år efter hans död, varunder han just inte gjorde någonting annat än bara sörjde.

Liszt Det är sant.

Dumas Men nu kan du ta skadan igen och studera. Men du har väl inte återupptagit prästplanerna? Kanske du blir författare i stället?

Liszt Nej, det blir jag aldrig. Det finns för många andra. Bara i detta rum har vi ju fler diktare än kompositörer.

Berlioz Kompositörerna är mera unika. Förbli du kompositör, Franz Liszt, för någon annan nytta kommer du aldrig att göra.

Liszt Det tror inte jag heller, Hector.

Chopin Tonsättarens yrke är det ädlaste av alla yrken, ty ingen konstart är mera renande än musiken.

Mendelssohn Mästarnas mästare på renhet har talat.

Hugo Vad säger ni, George Sand? Hur står sig poesin mot musiken?

Sand De är bäst i kombination.

Hugo Naturligtvis, men vilken konstart är högre var för sig?

Sand Det borde ni svara på, Victor Hugo, som är den av oss alla som bäst behärskar både prosan och poesin.

Hugo Jag står handfallen. Därför frågar jag er.

Dumas Musiken är mera abstrakt. Litteraturen är mera konkret.

Rossini Naturligtvis, och den ena föredrar det ena, den andra det andra. Själv anser jag dock att musiken ställer högre krav på kreatören

Mendelssohn Hur så?

Rossini Just för att den är mera abstrakt men ändå går djupare in i människohjärtat och det direkta berörandet av dess känsloträngar.

Sand Ni har rätt, maestro Rossini.

Rossini Jag tackar för erkännandet från en dikterska. Det väger tungt.

Dumas Jag kan hålla med om att musiken är en högre disciplin, ställer högre artistiska krav, är strängare i formen och når en högre grad av känslighet, men litteraturen är friare, och fantasin måste föredra litteraturen framför musiken.

Hugo Varför det?

Dumas Just för att musiken saknar den konkreta dimensionen, om det inte handlar om opera. Författaren kan laborera fritt med hela verkligheten, men musikern är förvisad till sitt luftslott.

Hugo Det ligger något i det.

Berlioz Därför håller jag mig till operan, som kombinerar båda.

Liszt Och det gör du rätt i.

Berlioz När tänker du skriva en opera?

Liszt Aldrig. Jag är för andlig. Jag är bara intresserad av musikens abstrakta aspekter.

Dumas Som han sade, det finns för många diktare redan, och de blir ständigt fler och bara sämre, samtidigt som de skriver ständigt större och tyngre romaner.

Rossini Alltså är det tur att vi har valt rätt som kompositörer.

Mendelssohn Delar du Liszts mening, Chopin? Tänker du inte heller skriva någon opera?

Chopin Aldrig i livet. Operor är anskrämliga i sin svulstiga absurditet, där verkligheten framställs fullständigt deformerad. Jag föredrar poesin i litteraturen, liksom jag är enbart intresserad av det lyriska i musiken.

Liszt Vi hyllar dig, Frederic. Du visar vägen.

Chopin Vilken väg?

Mendelssohn Till renheten, poesin och musikens utveckling. Jag delar fullständigt Franz mening.

Chopin Ändå spelar Franz mycket bättre än jag.

Liszt Inte alls. Jag är en grovhuggare i jämförelse. Jag är ökänd i Paris bland instrumenthandlarna som den som spelar sönder deras flyglar. Du har med ditt mjuka anslag aldrig spelat sönder ett instrument.

Chopin Jag har aldrig kunnat uppskatta den tyska skolan att slå instrumenten. Om man inte smeker dem blir det aldrig angenäm musik.

Mendelssohn Du menar, att ju mjukare man spelar, desto mer musikalisk blir musiken.

Chopin Ungefär så.

Liszt Därför spelar du alltid pianissimo.

Chopin Inte alltid, men jag försöker alltid dämpa anslaget, då det är alltför lätt att bli för ivrig och skena iväg med sig själv. Faktum är, att ju mjukare man är i anslaget, och ju mera pianissimo man spelar, desto lättare är det att spela rätt.

Mendelssohn Håller du med om det, Franz?

Liszt Det ligger något i det. Självskenar jag alltid iväg med mig själv. Jag är alltför passionerad och kan aldrig hålla mig, medan Chopin är den absoluta självbehärsknigen på pianot.

Sand Därför är hans musik så oemotståndligt attraktiv.

Liszt Försöker du förföra honom?

Sand Jag tror inte Frederic Chopin kan förföras med smicker.

Liszt Jag tror inte han kan förföras alls.

Chopin Jag behöver inte förföras. Jag är redan förförd från början av livet, och jag har alltid förblivit dem trogen som jag blivit förälskad i. I motsats till de flesta av er här i detta dekadenta och moraliskt frigjorda Paris har jag alltid hållit fast vid en enda.

Liszt Men din förlovning är väl bruten sedan länge.

Chopin Bara för att hennes föräldrar krävde det. Jag var tvungen att vara lydig det bästas väl och vilja.

Mendelssohn Chopin är den enda dygdeförebilden ibland oss.

Chopin Nej, Felix, du är det också.

Mendelssohn Inte alls. Jag är ju lyckligt gift, så jag behöver varken bekymra mig om moral eller förälskelser mera. Jag har mitt på det torra. Jag beklagar, mina vänner, men i motsats till er alla är jag stadgad och behöver inga snedsteg.

Sand För den fria och sanna kärleken existerar det inga snedsteg.

Berlioz Vad är ett snedsteg? Jag måste ge George Sand rätt. Livet är till för att man skall göra vad som är rätt, och om man bara håller sig till sin egen samvetslinje finns det varken snedsteg eller moral, då allt helt naturligt bara blir rätt.

Mendelssohn Vad tycker du om det, Franz, som är en så from katolik?

Liszt Jag tror nog att Hector vet vad han talar om.

Berlioz Jag är ju nästan äldst av er, så jag om någon borde ha erfarenhet.

Rossini Personligen tvivlar jag på äktenskapet. Det är bara konvens. För mig är äktenskapet en artificiell institution som måste leda till att den ena parten förr eller senare bedrar den andra.

Dumas Talar du av egen erfarenhet?

Rossini Nej, andras.

Berlioz Tänker du då aldrig gifta dig, Franz?

Liszt Jag kan inte påstå att jag har något behov av det. Tvärtom varnades jag av min far på hans dödsbädd för att ha något med kvinnor att göra.

Sand Det är för att du är så vacker. Faderlig svartsjuka, typisk för männen.

Liszt Nej, jag tror han menade allvar.

Berlioz Vilken kvinna skulle då kunna vara farlig för dig?

Liszt Jag tror inte att en sådan kvinna existerar.

Dumas Det säger du nu. Den som mest gör motstånd mot kvinnorna blir alltid deras främsta offer.

Berlioz Men Franz Liszt tänker ju bli präst.

Dumas Ännu värre.

Sand Du behöver i alla fall inte vara rädd för mig.

Liszt Vi känner varandra. Och du är ju dessutom nästan som en karl.

Sand Tack för det. Och du är nästan som en kvinna.

Liszt Nej, det blir jag aldrig.

Berlioz Han är svärmisk men inte kvinnlig. Då är den veke Chopin här mera kvinnlig i sin extrema känslighet, och just därför skulle han om någon behöva en kvinna.

Chopin Jag har bara lyckats göra mig skyldig till olyckliga kärlekar.

Sand Då vore det väl äntligen dags för motsatsen?

Chopin Skall det föreställa en invit?

Liszt Ta dig i akt för henne, Frederic. Alltför många har bränt sig på henne.

Sand För en sådan som Chopin är jag fullständigt ofarlig, för jag älskar honom redan.

Liszt Ännu värre.

Hugo Min gode ädle Frederic Chopin, tag inga risker med George Sand. Ingen kvinna är så älskad och hatad som hon, och hon kan alla kärlekens farligaste konster. Hon känner dess opportunistiska knep, därigenom blev hon gift baronessa, bara för titelns skull, för mannen var en idiot, som hon bedrog så fort hon kunde, medan hennes värsta och mesta älskare var den stackars Alfred de Musset, som kommer att hata henne på livstid.

Chopin (till George Sand) Vad har ni gjort för att förtjäna ett så kontroversiellt rykte?

Sand Ingenting. Det är männen som gör allt. Kvinnorna blir alltid bara offer.

Liszt Men du måste medge att du bara dragit fördelar av varenda kärleksförbindelse.

Sand Är då Alfred de Mussets oförsonliga hat en fördel? Nej, min gode Franz, det är en martyrgloria.

Chopin Ni har min sympati, George Sand. Jag kan inte tro någonting ont om er.

Sand Jag försäkrar dig, att dig skulle jag bara göra gott.

Dumas Nu giljar hon till honom.

Liszt Och varför tror du att du kan garantera det, när du ändå gjort somliga så mycket ont?

Sand Jag vet det, därför att Frederic Chopin har en naturlig förmåga att bara locka fram det bästa hos människan.

Chopin Det var vänligt sagt.

Sand Jag menar det.

Hugo Jag undrar vad Alfred de Musset skulle ha att säga om en sådan försäkran.

Dumas Här är han nu.

Sand Nej, vad som helst, men inte den barbaren!

Musset Jag hör er, madame Sand! Er förbannelse är min kallelse! Er avsky för mig kan inte annat än bara locka fram mig till er sida just när ni som allra minst önskar det!

Sand Vem släppte in den grobianen?

Musset Jag kom in alldeles själv och tydligen i sista minuten för att rädda ert nästa offer från att hamna under er så kallade kärleks giljotin. Jag kan se på er att ni ämnar sluka Chopin som alla andra.

Sand Kör ut honom!

Musset Tack, jag ska inte stanna längre än att jag hinner säga några sanningar. Ni är en mansförbrukare och vampyr, och jag lovar er, Frederic Chopin, att om ni ger er i lag med den där varelsen kommer hon att bli er undergång och död som alla andras.

Chopin Ni behagar överdriva. Ert förolämpande av henne tvingar mig att ta henne i försvar.

Liszt Blanda dig inte i Alfreds och George Sands förhållande, Frederic.

Musset Vi har inget förhållande! Vi har aldrig haft något! Det har varit ett antiförhållande, om något, för ingen kan ha något förhållande med henne! Om hon ger sig in i ett kärleksförhållande är det bara för att bedraga karlen i fråga eller avrätta honom, vanligen bådadera. Som kvinna är hon ingenting annat än bara en dödlig kärleksparasit.

Hugo Du borde inte ha kommit hit, Alfred.

Musset Men hon kallade ju på mig genom sitt hat!

Sand Jag har aldrig hatat dig. Det är bara du som hatat mig.

Musset Skyller ifrån sig gör hon också, den samvetslösa hyndan!

Hugo Det är bäst du går nu, Alfred, innan någon utmanar dig på duell.

Musset Vem som helst! Kom an bara!

Sand Han är berusad.

Musset Sant, annars hade jag aldrig vågat riskera livet med att komma i närheten av dig igen, men nu är jag här och tar tillfället i akt att förolämpa dig så mycket jag bara orkar!

Dumas Ta honom inte på allvar. Han bara spelar komedi.

Chopin Madame George Sand, eller fru baronessa, får jag den äran att få eskortera er ut från denna obehagliga scen? (*bjuder henne armen*)

Sand Min riddare, jag hälsar er välkommen. (*accepterar hans arm och reser sig för att gå ut med honom*)

Musset Frederic Chopin, hon kommer att utnyttja ihjäl dig!

Sand Nej, jag kommer att älska honom, som kompensation för all den olyckliga kärlek han hittills orättvist fått genomlida, och det skall bli min äntliga ära.

Chopin Madame baronessa, låt oss avlägsna oss från all tarvlighet.

Sand Finn dig någon annan att hata, Alfred de Musset. Jag är upptagen. (*går ut med Chopin*)

Berlioz Vad tror du om det, Franz? Lyckades hon verkligen förföra honom, eller föll det sig helt naturligt att han föll för henne?

Liszt Oroa dig inte. Ingen kan förföra Chopin, och han kan inte heller falla, inte ens för George Sand.

Berlioz Menar du att hon är förmögen till ett platoniskt förhållande?

Liszt Hon är förmögen till vad som helst, men hon kommer aldrig att kunna vinna Chopins hjärta.

Berlioz Hur så? Är det redan upptaget?

Liszt Ja. Chopins hjärta tillhör Polen.

Berlioz Nå, Alfred, nu behöver du väl inte längre vara arg på George Sand, när hon är borta med Chopin.

Musset Hon kommer att döda honom, som hon dödat alla andra.

Berlioz Hon har väl inte dödat dig?

Musset Nej, bara min själ. Det är den hon dödar hos sina män, och sedan är det ingenting kvar av dem.

Hugo Ta det inte så allvarligt, Alfred. Om man skulle ta allt vad kvinnor gör på allvar skulle det inte bli någonting kvar av männen.

Musset Det är det jag menar. De skulle alla krevera. Jag ämnar inte krevera utan leva för att jag får min rättmätiga hämnd.

Hugo Och hur tänker du ta ut den? Tänker du mörda henne?

Musset Värre än så. Jag tänker avrätta henne i mina dikter.

Hugo Då är det du som ägnar dig åt avrättning av själar.

Musset Och med rätta! Men hon har ingen rätt, men gör det ändå!

Hugo (till Dumas) Ett hopplöst fall. Vi kan ingenting göra åt hans eländiga tillstånd.

Musset Vänta bara tills du själv blir bedragen av din hustru! Då får du känna på ett liv i evig exil!

Berlioz Men se, här kommer äntligen grevinnan d'Agoult! Nu får vi en välkommen anledning att tala om något annat.

Liszt (reser sig och hälsar henne med att kyssa henne på handen) Vi har väntat på er, grevinna.

Marie Jag fick som vanligt bekymmer med min hopplösa man.

Berlioz Vad har han nu ställt till med?

Marie Bara det gamla vanliga.

Berlioz Svartsjuka?

Marie Vad annars?

Berlioz Befogad?

Marie Naturligtvis. Även om svartsjuka inte alltid är synligt befogad är den alltid en ofelbar instinkt.

Hugo Det var den inte i Othellos fall.

Marie Det var en helt annan historia. Där använde sig en skurk av svartsjukans mekanismer som instrument för att bringa moren på fall. Och så ofelbar är svartsjukan i sin egenartade blindhet, att intrigen inte kunde misslyckas.

Berlioz Ni tycks veta allt om den saken, madame.

Marie Jag är gift med svartsjukan själv.

Musset Hur står han då ut med alla era älskare?

Marie Det är det han inte gör. Därför har jag inga.

Musset Hur är det möjligt, madame? En så oemotståndligt skön och ung kvinna som ni, och gift med en så erbarmligt tråkig och gammal man till oduglig träbock?

Marie Ni förolämpar mina barn med honom, min herre.

Musset Och hur kan vi vara så säkra på att de är *hans* barn?

Marie Juridiskt kan de inte vara någon annans.

Hugo Provocera henne inte, Alfred. Hon står höjd över alla misstankar.

Musset Försök inte. Det gör ingen kvinna. Det har aldrig funnits någon kvinna som inte varit fallen från början. Det var bara därför hon skapades, för att hon skulle bli mannen till last och förbannelse.

Hugo (till Marie) Ta honom inte på allvar. Han har råkat ut för George Sand.

Marie Jag vet. Det ursäktar allt.

Musset Ska vi slå vad? Jag slår vad om att ni innan denna kväll är över har gett er åt en annan man än er skrotade make.

Marie Er oförskämdhet överträffas endast av er absurditet.

Musset Nej, madame, jag håller mig alltid till sanningen.

Liszt Vad är sanning? Jag utmanar er, Alfred de Musset. Ni är en förblindad dåre av er olyckliga kärlek som gjort er besatt av er egen själviskhet, som ni uppförstorar genom er dramatiserade bitterhet.

Hugo Bravo, Franz Liszt! Fullträff!

Musset Och vad vet du om kärlek, Franz Liszt, som bara känner pianot som ditt enda onaneringsinstrument?

Dumas Nu går han på honom också. Han känner inga gränser.

Hugo Låt honom hållas. Vilka gränser han än överskrider är han ofarlig.

Dumas Men han boxas ständigt under bältet

Liszt Blanda inte ihop sex med musik, min käre diktare.

Musset Och vad är då musik om inte utlopp för vad sexualiteten inte räcker till?

Berlioz För Liszt är musiken en religion.

Musset Låt honom själv försvara sin liderliga fåfänga.

Liszt Nej, Hector, musiken är inte min religion. Min religion är den katolska kyrkan, och förr eller senare kommer jag att överge musiken för att bli präst. Jag ville det redan som ung, men min far förbjöd mig, och jag lydde honom, då det är en sons katolska plikt att lyda sin fader.

Berlioz Och vad är då musiken för dig?

Liszt En kallelse. En begåvning som förpliktar. Jag hade inte fötts till musikaliskt underbarn om det inte varit någon mening med det. Jag blev skapad till att uppfylla en mission, som jag uppfattar som min plikt att utveckla pianomusiken till något som kan gagna hela mänskligheten genom dess upplyftande inspiratoriska förmåga att förädla det mänskliga sinnet.

Berlioz En definition så god som någon. En sådan upphöjelse kan ni inte dra i smutsen, Alfred de Musset.

Musset Han har inte mött verkligheten ännu. Vänta bara. Jag tror aldrig han kan bli präst, om han inte insisterar på att genomföra sitt livs självbedrägeri.

Dumas Ursäkta mig, diktarbroder, men din oförskämdhet är faktiskt inte acceptabel.

Musset Jag vet, för jag säger bara sanningen, och den är aldrig acceptabel.

Liszt Låt den stackars försmådda diktaren rasa. Jag kan bara beklaga och tycka synd om honom.

Musset Det är er naiva romantiker det är synd om, som inte kan se hur patetiska ni är i er naivitets dödsdömdhet.

Liszt Du förolämpar kärleken.

Musset Nej, jag bara hånar den och alla stackare som faller för den.

Liszt Det är ännu värre.

Musset Nej, det är ännu bättre.

Mendelssohn Sluta gräla nu, stackars tupper. Ni kommer ingen vart.

Musset Det är ju därför vi grälar. Alla gräl är bara ett sätt att inte komma någon vart, varför man älskar att gräla, för så slipper man komma någon vart.

Berlioz Du bara gycklar.

Musset Ingenting är så allvarligt som skämtet.

Berlioz Menar du att jag ska ta det på allvar?

Musset Man ska inte ta något på allvar som menar allvar.

Hugo Låt honom vara, Hector. Han är bara tokig och vill bara väcka uppmärksamhet.

Musset Är det inte det vi alla bara är till för? Varför är vi artister? Varför vill vi överglänsa varandra? Varför tillbringar Franz Liszt dagligen tio timmars självplågeri vid pianot bara för att väcka damernas hysteri? Varför gör vi oss alla till, om inte för att väcka uppmärksamhet med vår skamlösa fåfänga?

Dumas Det ligger något i vad han säger. Vi är alla astronomiskt egenkära i vår fåfänga.

Rossini Tala för dig själv. Om det är något som jag saknar är det fåfänga i min ytterst seriösa matlagning, den högsta, ädlaste, nyttigaste och mest nödvändiga av alla konster.

Liszt Ändå borde du ha fortsatt skriva operor.

Rossini Behövs inte. Du skriver ju mycket svulstigare operor för pianot.

Mendelssohn Försök att sluta tjafsna någon gång. Det slutar bara med blod, svett och tårar och evig fiendskap för någons del.

Musset Ingen fara, Felix. De har alla vant sig vid mig och är härdade mot allt.

Liszt Inga damer kan någonsin bli härdade mot dina anfall mot dem.

Musset Det är en annan sak. Damerna är till för att angripas av män.

Marie Bara dem vi är gifta med. De har laglig tillåtelse. Ingen annan har det.

Musset Därför angrips ni bara av sådana ni inte är gifta med, för era äkta hälfter har ni gjort odugliga genom avtrubning och slentrian. De har tröttnat på att anfälla er, så det finns bara de andra kvar.

Liszt Sluta nu, Alfred. Vi vill inte se våra damer i tårar.

Musset Tror du de kan gråta? George Sand har aldrig gråtit. Har grevinnan d'Agoult någonsin gråtit? Nej, för hon har aldrig fått anledning.

Liszt Vill du insistera på att ge henne anledning?

Musset Jag önskar jag kunde.

Marie Mitt värdinneskap förbjuder mig att köra er på porten, Alfred de Musset, då jag och min make lever så högt på att gynna de ädla konsterna, som ni trots allt representerar, men ni håller faktiskt på att göra min vistelse i samma rum som er outhärdlig.

Musset Det tackar jag för. Då behöver jag inte avlägsna mig. Ingen hindrar er från att avlägsna er.

Berlioz Vilken fräckhet!

Musset Det är bara för att hennes man inte finns här för att kunna försvara henne, då han skiter i henne, men det gör inget, för hon skiter också i honom.

Hugo Alfred, försök åtminstone vara anständig.

Musset Vem kan vara det i damers sällskap?

Marie (i tårar) Han har rätt. Min man skulle aldrig kunna försvara mig, inte ens mot Alfred de Musset.

Liszt Nu går det för långt. Du har rört henne till tårar, Alfred.

Musset Med min smäktande poesi? Vilken ära!

Liszt I saknad av hennes man måste jag befria henne från ditt sällskap, Alfred, för det här går inte längre.

Musset Det är rätt! Befria henne från hennes man, så blir hon lycklig!

Liszt Kom, grevinna. Detta är inte acceptabelt.

Marie Alltid när mina bästa vänner kommer hit går min man och gömmer sig eller går ut. Han lämnar mig alltid ensam med dem som han tror giljar till mig men som bara förolämpar mig.

Liszt Jag har aldrig förolämpat er.

Musset Den värsta förolämpningen är hennes man.

Liszt Kom, Marie. Du skall aldrig mer behöva lyssna på Alfred de Mussets förolämpningar

Marie Tar du mig härifrån?

Liszt Ja, jag tar dig härifrån.

Musset Befria henne från hennes tölpaktige make och misslyckade barn och ge henne det anständiga liv hon hittills alltid lurats på. Du kan det, Franz Liszt.

Liszt Jag vill gärna försöka.

Marie Menar du allvar?

Liszt Jag menar alltid allvar. Kom. (*eskorterar henne ut*)

Musset (triumferande) Vad var det jag sa! Liszt har övertagit henne! Nu ser hennes man aldrig henne mer, och vi får nog vare sig se henne eller Liszt mer heller. Han gör det enda rätta. Han enleverar henne!

Dumas (till Hugo) Det verkar faktiskt som om Alfred skulle få rätt till slut.

Hugo Han får alltid mest rätt av alla, då han är oförskämdast av alla.

Rossini Vem ska vi nu få lyssna till när båda våra mästerpianister dragit iväg med var sin kvinna?

Berlioz Felix, det är din tur nu. Spela något anständigt som omväxling, så att vi får rena oss efter alla dessa skandaler.

Mendelssohn (sätter sig vid pianot) Det finns bara en absolut ren musik, och det är Chopins.

(*Han inleder spontant Chopins tredje etyd. Alla glömmer allt annat och sjunker in i vackra drömmar.*)

Akt II scen 1. Chopins hem.

(Man ser en stängd sängkammardörr och ljud därinifrån.)

Chopin (kommer hem, lystrar, står betänksam en stund och går så direkt på sängkammardörren, öppnar den resolut och överraskar Franz Liszt och Marie d'Agoult i sängen.)

Chopin Jag är besviken, Franz Liszt.

Liszt Men vi fick ju låna din lägenhet.

Chopin Inte till sådant.

Liszt Men du visste ju att jag var ihop med Marie d'Agoult.

Chopin Ja, jag visste att du förlett henne till äktenskapsbrott mot sin man, men det gav dig inte tillåtelse att släpa ditt äktenskapsbrott in i min säng.

Liszt Jag ber så mycket om ursäkt. Vi behövde någonstans där vi kunde få vara säkert i fred. Din bostad är så strategiskt belägen och garanterar en fristad.

Chopin Har du då ingen känsla för anständighet, Franz Liszt? Ser du inte under vilkas porträtt du utnyttjat min fristad och bostad till lösaktighet?

Liszt Är det någon sorts släktingar?

Chopin Det är mina föräldrar!

Marie Jag ber så mycket om ursäkt å mina och Franz' vägnar. Det var nog en smula obetänksamt av dig, Franz, att utnyttja Chopins gästfrihet.

Liszt Jag hoppas att detta inte skall komma mellan oss, Frederic.

Chopin Det har redan ohjälpligt kommit mellan oss. Jag kommer aldrig mer att kunna betrakta dig som en seriös människa.

Marie Det var det värsta!

Liszt Var inte långsint, Frederic. Vi ger oss av. Du slipper se oss på en längre tid. Sedan har du kommit över det och glömt det, och vi kan spela fyrhändigt igen.

Chopin Aldrig mer. Det är kört, Franz Liszt.

Liszt Glöm inte allt vad jag gjort för dig. Jag var etablerad här i Paris när du kom hit, och jag hjälpte dig fram till samma platå som jag.

Chopin Det glömmer jag inte, men jag kan inte heller glömma din kränkning av mitt hem.

Liszt Så blodigt var det väl ändå inte.

Chopin Du hade inte kunnat göra något värre än att i mitt hem demonstrera din otukt inför mina föräldrar.

Liszt (till Marie, uppgivet) Han är en puritan.

Chopin Nej, Franz Liszt, jag försöker bara vara anständig, vilket jag nu har skäl att anta att du aldrig kommer att lyckas med även om du krampaktigt skulle försöka.

Marie Låt oss gå. Han kommer över det.

Liszt Vi går, Frederic. Tack för din gästfrihet så länge den varade. Jag ska inte utsätta dig mera för pinsamheten av min vänskap förrän du förlåtit mig.

Chopin Det är bäst så.

Liszt Kom, Marie. Vi är färdiga här. (De har klätt på sig och lämnar stället.)

Chopin (sätter sig förtvoolad på sängen) Min bästa vän, och den jag mest av alla såg upp till! Min hjälte och välgörare! Och så kränker han mitt hem! Nej, detta fall kan jag

aldrig förlåta honom. Jag må aldrig bli frisk så länge jag lever, men honom kan det aldrig bli folk av så länge han lever, och det är värre.

Scen 2. Nohant.

Chopin Jag tål honom inte.
Sand Du måste tåla honom.
Chopin Ingen kan tvinga mig.
Sand Du kan behärska dig och vägra visa dina känslor.
Chopin Du menar hyckla, som alla andra?
Sand Risken är att Alfred de Musset också kommer.
Chopin I så fall är vi alla räddade.
Sand Eller tvärtom – han lever bara för att sänka folk.
Chopin Men de flesta förtjänar det.
Sand Inte jag.
Chopin Är du säker på det?
Sand Här är de nu. Försök att hålla god min. – Välkomna, Marie d'Agoult och Franz Liszt!
Liszt (kysser henne på handen) Än en gång får vi träffas alla tillsammans.
Marie Gör dig inte till.
Liszt Ingen skall någonsin kunna beskylla mig för någon brist på artighet.
Sand Hela ditt väsen är bara artighet, Franz Liszt.
Liszt Det är åtminstone meningen.
Kalkbrenner Vad är artighet? Konsten att göra sig till.
Liszt Då medger ni åtminstone att det är en konst.
Kalkbrenner Ja, liksom hyckleriet är en konst ägnat att maskera sanningen.
Liszt Vad är sanning?
Kalkbrenner Att ni är en utstuderad posör som tillsammans med Hector Berlioz vill bedraga världen med att försöka inbilla den att era tekniska effekter är unika.
Liszt Berlioz är ett geni!
Kalkbrenner Det påstår bara han själv. Alla andra föraktar honom.
Liszt (till George Sand) Vad gör en sådan här?
Sand Börja nu inte genast gräla, mina herrar. Ni är alla lika välkomna, så länge ni inte slåss.
Chopin Försök tåla lite kritik, Franz.
Liszt Kallar du det kritik, när han avsiktligt skriver vad som helst bara för att förolämpa mig?
Kalkbrenner Jag skriver bara sanningen.
Liszt Nej, ni skriver bara av avund för att dra ner högre stående varelser till er nedriga amatörnivå!
Kalkbrenner Så ni är en högre stående varelse än vanliga dödliga människor?
Liszt Musiken är helig!

Kalkbrenner Ja, så länge den är musik. När den utger sig för att vara musik utan att vara det är den lika ohelig som sann musik är helig.

Liszt (till George Sand) Jag kan inte stanna under samma tak som denne man.

Sand Utmana honom på duell då.

Liszt (till Marie) Kom, Marie, låt oss gå. Vi har ingenting här att göra.

Marie Skulle vi då ha rest så långt för ingenting? Nej, Franz, jag vill stanna här och träffa våra vänner.

Liszt Tvingar du mig att resa utan dig?

Kalkbrenner Utom era kvalifikationer som amatör trodde jag inte om er att ni dessutom var feg.

Chopin Ge dig inte utan strid, Franz. Kalkbrenner har utmanat dig. Försvara musiken.

Liszt Man försvarar sig inte mot provokationer. Man ignorerar dem.

Kalkbrenner Min käre kollega, jag är den förste att beundra er för er överlägsna teknik, men enbart teknisk överlägsenhet är inte musik.

Liszt Jag har ställt tekniken i musikens tjänst i ett försök att utveckla musikens själ.

Kalkbrenner Och har därmed bara lyckats inveckla den.

Sand (tar Franz under armen) Bry dig inte om honom, Franz. Han bara retas, och du är svag om du låter dig bli retad. (*vill gå ut med honom*)

Marie (stöter Liszt ifrån henne) Och vad har du för rätt att lägga beslag på honom? Är det inte nog med att du förslavat Chopin?

Sand (släpper Liszt) Syster, det är ovärdigt dig. Om jag har förslavat Chopin har du förslavat Liszt.

Marie Nej, jag räddade honom från att bli förslavad av dig.

Liszt (till Chopin) Vad skall vi göra med våra stackars damer? Vi kan ju inte bara överge dem.

Chopin Skyll dig själv, Franz. Marie släpper dig aldrig. (*drar sig ur*)

Sand Se, nu har ni skrämt Chopin på flykten också med er grälsjuka. Han tål inte konflikter.

Liszt Det är ditt fel som bjöd hit den där Kalkbrenner.

Kalkbrenner Nej, jag kom alldeles av mig själv.

Marie Skall du då inte gå ut och trösta din stackars Chopin, när han har blivit så upprörd? Eller börjar du tröttna på att dadra honom? Har du tröttnat på att han inte kan ge dig fler barn?

Sand Jag kan aldrig tröttna på honom eller hans musik. De två barn jag redan har är alldeles tillräckliga.

Marie Alltså tror du fortfarande han kan ge dig sexuell utdelning.

Liszt Sluta nu, Marie.

Sand Tro inte att du kommer att få kunna behålla Franz Liszt, Marie, hur hårt du än försöker binda honom till dig med att få så många barn som möjligt med honom.

Marie Försök inte smitta ner mig med ditt vampyrskaps professionella svartkonsters fatabur!

Sand Se så arg hon blev! Alltså träffade jag rätt!

Marie Det är nog dags att vi går, Franz, och aldrig mera har något med denna ödla att göra!

Sand Jag genomsådar dig, Marie, men du har aldrig genomsådat mig, liksom Chopin genomsådar Franz Liszt medan Franz Liszt aldrig kan förstå sig på Chopin.

Kalkbrenner Chopin är bara musik, men Liszt är bara teknik. Varför blev ni inte präst, Franz Liszt, som ni ursprungligen ville? Där hade ert hyckleri och skenhelighet gjort sig bättre än som maskerad parasitism på musiken.

Liszt Kom, Marie. Du har rätt. Vi är färdiga här. (*tar Maries hand och går ut med henne*)

Sand (*vinkar efter dem*) Välkomna tillbaka!

Kalkbrenner Bästa fru George Sand, tror ni nu vi äntligen kan gå hoppas på att få lura Chopin till att spela för oss?

Sand Risken är att den lugna stunden inte blir lång innan Alfred de Musset dyker upp.

Kalkbrenner Låt honom dyka upp. Liszt är ju borta, och det är bara hans överlägsenhet som kan reta någon till giftighet. (*De går in tillsammans.*)

Scen 3. En bistro i Paris.

Mendelssohn, Schumann och Berlioz kommer in utklädda till luffare och slår sig ner vid ett kafébord, gör sig till och vräker sig och gör sina dryckesbeställningar.

Schumann Är ni säkra på att han kommer hit?

Mendelssohn Var så säker. Huvudsaken är att vi hann före honom.

Berlioz Nu ska han få se på fan!

Schumann Risken är att han känner igen oss.

Mendelssohn Tvärtom! Det är det som är vitsen! Han *ska* känna igen oss!

Berlioz Men inte genast.

Mendelssohn Precis! Inte genast.

Berlioz Det är bara av avundsjuka och snobbism som han pryglat oss i pressen. Han är otillräcklig själv, och därför försöker han få sina kolleger att framstå som lika otillräckliga.

Mendelssohn Dock ligger det något i, min käre Hector Berlioz, Rossinis berömmande ord om att du kunde åstadkomma vad som helst utom musik.

Berlioz Han har själv slutat komponera och har ingen talan längre.

Mendelssohn Pass på! Nu kommer han! Bete er nu som de luffare ni är! (*Kalkbrenner kommer in och tar ett bord i besittning, gör sin dryckesbeställning, medan de tre musikerna viskar sinsemellan, gör gliringar i ögonkast och gester och fnittrar.*)

Berlioz (*till slut, höjer sitt glas mot Kalkbrenner*) Vi har den äran, ers höghet.

Kalkbrenner (*illa berörd, fnyser irriterat*) Känner jag er?

Berlioz Det behöver ni inte göra, då vi har äran att alltför väl känna er.

Kalkbrenner Och hur kan ni väl känna mig? Jag umgås inte med nedgånget patrisk som ni.

Mendelssohn Ändå skriver ni om oss och det högst värtaligt.

Kalkbrenner Jag har aldrig skrivit ett ord om tiggare och luffare. Jag skriver bara om ädel konst och musik.

Berlioz Bland annat mycket nedgörande artiklar om vår vän Franz Liszt. Vad har ni emot modern musik egentligen?

Kalkbrenner Och hur kan sådana som ni känna en sådan snobb som Franz Liszt?

Schumann Vi råkar bara känna honom.

Berlioz Ännu värre artiklar har ni skrivit om en viss Hector Berlioz. Tillåt mig att presentera mig. (*tar av sig lösskägg och lösperuk med hatten*)

Kalkbrenner (*förfärad*) Hector Berlioz!

Schumann (*stiger fram och bugar sig för honom med hatten av*) Och Robert Schumann. Jag älskar kritiker.

Mendelssohn Det visste vi väl, att ni måste kännas vid oss, vi stackars luffare till trashankar och patrisk.

Berlioz Medge att ni försökt reducera oss därtill genom era nedgörande artiklar.

Kalkbrenner (*alltjämt skräckslagen*) Detta är ovärdigt er, mina herrar.

Berlioz Är det? Och är det då värdigt er att få oss att framstå som diletantiska oväsensmakare?

Kalkbrenner Jag har aldrig skrivit ett ont ord om Mendelssohn.

Schumann Men desto mer om Berlioz och Franz Liszt.

Kalkbrenner Ursäkta mig, mina herrar, men jag känner er inte. (*bryter hastigt upp, fipplar och snubblar nästan över sitt rasande bord, och försvinner.*)

Schumann, Mendelssohn och Berlioz (*skrattar nästan på sig*)

Schumann Han vågar aldrig skriva ett ord mer om er.

Berlioz Nu skulle Liszt ha varit här och sett hans sorgliga nuna!

Mendelssohn Och Chopin. Han skulle ha fått sig ett välbehövligt skratt som omväxling mot provningarna under George Sand.

Sand (*har omärkligt kommit in i bilden, klädd i karlkläder*) Vad vågar ni säga om min Chopin?

Mendelssohn Baronessan Dudevant! Var så god och ta plats! Det var bara ni som fattades. Vi bara skämtar.

Berlioz Vi har just drivit virtuoskritikern Kalkbrenner på flykten genom våra upptåg.

Sand Jag såg det och var mycket road. (*slår sig ner bland dem på en generöst anvisad stol av Mendelssohn*)

Schumann Hur mår vår ädlaste vän Chopin efter att ni försökt kurera livet ur honom på Mallorca?

Sand Som vanligt. Han bara hostar, som han alltid har gjort.

Schumann Franz Liszt menar att det är ert fel.

Sand Tvärtom. Om någon räddat livet på honom är det jag.

Mendelssohn Ändå förblir han dödssjuk.

Sand Det kan ni inte beskylla mig för. Han föddes sådan.

Mendelssohn Vi vet, kära baronessa. Av alla damer han hade kunnat råka ut för är ni dock den bästa.

Schumann Och berömdaste.

Sand Tack för det, monsieur Schumann. Jag gör vad jag kan för honom. Ni är vara lyckligt gift själv.

Schumann Liksom Mendelssohn. Vi är lyckligt lottade.

Sand Men hur är det mellan Franz Liszt och Marie d'Agoult egentligen?

Berlioz Det borde väl ni veta, som förde dem samman.

Sand Det gjorde jag inte alls. De förförde varandra, och Franz Liszt enleverade henne alldeles själv.

Berlioz Är ni ledsen för det?

Mendelssohn Var det inte så, att Marie d'Agoult lärde er hur ni skulle förföra Chopin så att ni lämnade Franz Liszt i fred?

Sand Vilka slutsatser ni drar, Felix Mendelssohn. Ni är värre än slaskspaltaren Kalkbrenner.

Schumann Det är faktiskt han som påtalat detta om er. Bland annat därför ansatte vi honom med vårt burleska spratt.

Sand Det var vänligt av er.

Mendelssohn Dock måste vi komplimentera er för att ni föredrog Chopin framför Liszt.

Berlioz Och varför är det en komplimang?

Mendelssohn Alla vet, att Chopin är oduglig i sängen, medan Liszt är motsatsen.

Sand Det var Chopins musik som förförde mig. Liszt kunde förföra en Marie d'Agoult men inte mig och allra minst med sin erotiska virtuositet.

Schumann Försökte han?

Sand Vi förstod varandra för väl för att komma varandra för nära, men Chopin behövde någon som tog hand om honom.

Mendelssohn Jag hoppas ni kan förlänga hans liv så länge som möjligt.

Schumann Det hoppas vi alla.

Sand Mina herrar, då är vi överens. (*höjer sitt glas, och de dricker varandra till*)

Akt III scen 1.

Marie Vad är det med dig, Franz? Älskar du mig inte längre?

Liszt Det är inte det, men du står i vägen för mig för mitt arbete.

Marie Hur kan jag göra det? Jag har aldrig hindrat dig från att arbeta.

Liszt Då är det väl min egen sinnlighet som förleder mig till att hellre älska dig än mitt arbete, men därmed får jag ingenting gjort!

Marie Så jag är skulden till din sinnlighet?

Liszt Det är illa nog att du är kvinna.

Marie Så jag är skulden till att du förförde mig bara för att jag är kvinna?

Liszt Du har kostat mig tre barn som varit förödande för min koncentration och arbetskapacitet.

Marie Du ger mig skulden för dina tre barn? Vad är du för en skrymtare egentligen?

Liszt Kalla mig inte för skrymtare. Jag ville bli präst långt innan jag blev kär i någon dam, och det vill jag fortfarande.

Marie Du är en fjolla. Du gör dig till för din dampublik, som om du fick en kick av att göra dem hysteriska, och du kommer aldrig att klara dig utan damer och älskarinnor. Du är pantad, Franz Liszt, som en fruntimmerskarl, och det att du släpper mig och dina barn kommer inte att hjälpa dig i ditt så kallade arbete. Du kommer bara att trassla in dig i ständigt nya kjoltyg.

Liszt I så fall är det du som har fördärvat mig.

Marie Nej, du var fördärvad från början, som alla män är, som vägrar ta ansvar för sina kärleksaffärer.

Liszt Förstår du inte att vi omöjligt kan fortsätta som hittills?

Marie Jo, emedan du inte älskar mig längre.

Liszt Det gör jag visst! Du kommer alltid att vara mitt livs största kärlek! Ingen kommer någonsin att kunna ersätta dig! Du är och förblir mina enda barns moder! Men jag måste börja tänka på min mission som musiker.

Marie Du är en narr som tar dig själv alltför mycket på allvar.

Liszt Nej, min musikalitet och gudagåva som pianist förpliktar mig till att frälsa världen!

Marie Med konstig modern musik som låter värre än Berlioz?

Liszt Berlioz är ett geni!

Marie Ja, som Rossini säger, som kan göra allt utom musik.

Liszt Rossini är Rossini. Ingen kan ta honom på allvar längre sedan han slutat komponera.

Marie Men hans musik är klassiskt renare än någon annans. Han slog till och med ut Beethoven.

Liszt Bara som komisk operakompositör. Ingen kan slå ut Beethoven.

Marie Ändå blev han fullkomligt utslagen.

Liszt Det var inte hans fel att han blev döv.

Marie Men som döv slutade hans musik att låta bra, och han blev utslagen.

Liszt Du vet inte vad du talar om.

Marie Inte du heller när du talar om kärlek fastän du ämnar överge mig och dina barn.

Liszt Jag måste det för musikens skull!

Marie Det är det som är felet med din musik. Du är kärlekslös. Du kan bara älska dig själv.

Liszt Nej, jag älskar hela världen.

Marie Du är en narr, Franz Liszt. Jag ångrar inte vår kärlek, men jag beklagar dig.

Liszt Lämna mig då äntligen i fred!

Marie Ja. I fortsättningen får du onanera på egen hand. Du kommer aldrig att lyckas komma hem till någon kvinna. (*går*)

Liszt Vad menar hon? Beslår hon mig som hämnd för sitt avsked med impotens? Nå, utan henne kan jag åtminstone äntligen slå mig fri som konsertestrador.

Scen 2.

Chopin Måste du vårda ihjäl mig?

Sand Min käre, du är sjuk, och om någon kan och vill vårda dig är det jag. Du har inte råd att motsätta dig att bli omhändertagen. Varför gör du motstånd? Tror du inte på mig? Vad har jag för brister? Som öm mor till två barn kunde du inte ha fått en bättre vårdarinna än jag.

Chopin Men du går så till överdrift! Jag bad aldrig om att bli förförd till Mallorca, där jag bara blev sjukare hela tiden då vädret bara förföljde oss...

Sand Det dåliga vädret var inte mitt fel.

Chopin Och dina barn hatar mig, åtminstone din son. Så ung han är tar sig hans svartsjuka mot mig så obehagliga former, att jag helst bara vill försvinna.

Sand Du klarar dig inte utan mig.

Chopin Jag är rädd att jag måste, ty du förkväver mig. Om jag stannar kvar hos dig kan du mycket väl bli min död.

Sand Alltid har du förebrått mig för mina omsorger, medan jag bara älskat dig och velat dig väl, som om du var allergisk mot mig, men det är bara inskränkthet och ovilja till att tolerera mig för den jag är bara för att jag är kvinna.

Chopin Du är både man och kvinna, medan jag som ömtålig man är mera kvinnlig än manlig, men du märker aldrig när du gör övertramp på mina känslor och överskrider min själ.

Sand Mitt stackars kadaver, vad skall jag ta mig till med dig? Du är svårare än ett bortskämt barn. Jag förstår inte varför jag fortsätter att leva med dig år efter år fastän du aldrig gett mig någon kärlek. Du är visserligen bara kärlek, men den stannar hos dig och kommer aldrig andra till del, utom genom din unika musik. Det är väl bara därför jag aldrig kan ge upp mitt fastklamrande vid dig. Du är det enda eviga livet jag har.

Chopin Jag är för sårbar och för sjuk i själen på grund av det öde jag delar med mitt olycksdrabbade hemland Polen. Mitt och Polens öde är förenade för evigt, och när Polen förblöder, vilket det gör oupphörligt under ryssarna, måste även jag förblöda.

Sand Din far var fransman.

Chopin Men min mor var polska. Det har högre rang.

Sand Gör som du vill. Jag avsäger mig mitt ansvar för dig, om du tror att du kan klara dig bättre som självständig, men det tvivlar jag på, och jag kommer alltid att vara orolig för dig.

Chopin Att oroa er är allt vad ni kvinnor kan göra, därmed oroar ni ständigt männen, och därför får de aldrig vara i fred.

Sand Jag lämnar dig i fred om du vill.

Chopin Då får även du vara i fred med din hatiska son och andra älskare.

Sand Det var ovärdigt sagt.

Chopin Kanske det, men det var nog tyvärr sant.

Sand Du vet att jag måste sätta mina barn före dig.

Chopin Varsågod. Jag vill bara slippa dem.

Sand Du blir aldrig lycklig, mitt stackars levande kadaver. (går)

Chopin (ensam) Tror ni inte jag vet det, madame? Jag lever bara för min olycka, då jag ingenting annat har att leva för. (går bort till pianot, hostar hjärtskärande, och börjar spela etyden i a-moll opus 25 nr 11 från takt 5.)

Efter en stund kommer tjänsteflickan in. Hon vill inte avbryta utan väntar tills Chopin blir henne varse och avbryter sig.)

Chopin Vad är det?

tjänsteflickan Ursäkta mig, men en herre söker er.

Chopin Vem då?

tjänsteflickan En viss herr Robert Schumann.

Chopin (genast) Visa in honom genast! (reser sig inför Schumanns entré) Min dyre kollega, vad nytt?

Schumann Nej, sitt kvar, sitt kvar! (tar sig friheten att själv sätta sig, tar med fingrarna över pannan) Vad skall vi ta oss till? Har du hört nyheten?

Chopin Vilken nyhet?

Schumann Felix Mendelssohn är död.

Chopin O nej! Hur är det möjligt?

Schumann Han repade sig aldrig efter systemens plötsliga bortgång. Han dyrkade henne som bättre än sig själv. Han gav upp och ville inte leva längre. Nu är han borta.

Chopin Den mest begåvade av oss alla!

Schumann Precis. Vi kan inte klara oss utan honom. Han var ledstjärnan. Vad har vi kvar? Du och jag och den hopplöse experimentatorn Berlioz och de odrägligt egenkära Franz Liszt och Wagner.

Chopin Räkna inte med mig. Jag blir nästa.

Schumann Vad menar du?

Chopin Mendelssohn var friskare än jag, som alltid varit dödssjuk. Ni kan inte räkna med mig mera. Jag har gjort slut med George Sand.

Schumann Hon räknas inte. Hon var bara en belastning på musiken. Hon har fördärvat Franz Liszt och parasiterat på dig. Hon betyder ingenting för musiken. Men du är den främste av oss alla.

Chopin Jag är döende och har alltid varit det.

Schumann Än så länge lever du, och vi måste leva.

Chopin Vare sig vi vill eller inte? Är det så illa?

Schumann Vi bär den nya musiken in i framtiden. Den är på vårt ansvar. Det är vi som skapar den och visar vilka vägar den har att gå. Vi är dess vägvisare, och det är vårt ansvar att visa rätt väg, när vissa dominanta översittare visar fel.

Chopin Vem tänker du på då? Berlioz och Franz Liszt?

Schumann Inte bara. Även Wagner.

Chopin Honom känner jag inte.

Schumann Du skulle ha varit med hos oss i Leipzig när vi hade Mendelssohn och Liszt hos oss tillsammans. Liszt vräkte sig och åbakade sig som vanligt, som om han betraktade pianohanteringen som ett samlag, som krävde alla kroppens resurser, och

han dominerade hela kvällen så fullkomligt, att Mendelssohn vägrade uppträda. Då insisterade Liszt, och till slut accepterade Felix motvilligt och skrattade och bad Liszt: "Men du får lova att inte bli arg på mig."

Felix gjorde så den makalösa prestationen, att han spelade samma stycke som Liszt med alla dess improvisationer och helt i Liszts egen stil med alla åbakiga teatraliska överdrifter och gester, så att han fullständigt karikerade Liszt med alla hans later, så det var omöjligt att inte bli full i skratt.

Chopin Blev inte Liszt sårad då? Det blir han så lätt.

Schumann Lyckligtvis tog han det väl och berömde Felix efteråt och kunde inte låta bli att beundra honom för hans mästerskap. Medge att ingen är så inbjudande till karikatyrer som Liszt.

Chopin Han lär visst ha lämnat sin fru och hennes tre barn.

Schumann De var aldrig gifta. Han lär nu leva samman med Lola Montez.

Chopin Vem är det?

Schumann En okänd kurtisan.

Chopin Stackars Franz Liszt!

Schumann Det är mera synd om oss, som nu måste klara oss utan Mendelssohn. Han gjorde allt för oss och för musiken. Han var den siste klassikern. Han återuppväckte Bach från de döda och införde den totala orkestern. Aldrig har musikhistorien haft någon att tacka så mycket för som Felix Mendelssohn.

Chopin Dessutom var han rolig.

Schumann Den roligaste av alla. Det är som om hela musikhistorien plötsligt hade fått ett abrupt slut. Jag kan aldrig ersätta honom, och inte du heller. Allra minst de äventyrarna Berlioz, Liszt och Wagner.

Chopin Försök ändå tåla och tolerera dem. De kan ju inte bara producera antimusik.

Schumann Att tolerera dem som musiker går väl an, men att uthärda dem som människor är värre, Liszt med sina odrägliga later och Wagner med sin förmäthenhet. Berlioz är åtminstone mänsklig med alla sina misslyckanden.

Chopin (får en hostattack) Tack för besöket, Robert Schumann. Du har alltid min innerligaste vänskap. Jag måste få vila nu.

Schumann Du har väl ändå i någon mån kvar George Sand som en vän som tar hand om dig?

Chopin Inte nu längre.

Schumann Har hon övergett dig, när du är så sjuk?

Chopin Nej, jag övergav henne för att få en chans att bli frisk. Jag övergav henne för musiken, och hon övergav mig för sina barn, som aldrig tålde mig. Så vi övergav båda varandra.

Schumann Tur att ni inte fick barn.

Chopin Ingen risk.

Schumann Farväl, broder. Ta väl vara på dig. Du är omistlig för musiken.

Chopin Det är bara den som kan kurera mig, samtidigt som den konsumerar mig.

Schumann Varje musikers kärndilemma och mardrömspassion, som gör att de förbränner sig själva, och med desto större passion, desto hellre och bättre.

Chopin Tack, Robert. Sköt om din familj.
(Robert går. Chopin sätter sig vid pianot och fortsätter där han slutade mitt i etyden.)

Akt IV scen 1. Weimar.

Wagner Det är oss det kommer an på nu, kollega. Jag hoppas du sätter upp mina operor snart.

Liszt Så snart jag kan, men vi är inte ensamma.

Wagner Vem tänker du på då? Den gamle stofilen Berlioz, som bara presterat misslyckanden i hela sitt liv, som aldrig haft succé med en enda opera då de alla är för svåra och konstiga, och som aldrig kommer att bli bättre än sin tafatta Fantastiska Symfoni?

Liszt Han är inte uträknad ännu, och han är seg. Men världens musikledare nu heter Robert Schumann.

Wagner Hans opera Genoveva är ett menlöst misslyckande. Ingen dramatik, ingen originalitet, inga melodier att tala om, ingenting. Han tog slut när Mendelssohn plötsligt lämnade in om avsked.

Liszt Men hans symfonier är mästerverk, hans "Scener ur Faust" är bättre än Berlioz, och hans pianomusik står bara efter Chopins.

Wagner Chopin är borta, och när solen är borta kastar den ingen skugga mera. Den skugga som går under namnet Robert Schumann behövde solar som Chopin och Mendelssohn för att kunna existera.

Liszt Han är lika litet slut som Berlioz.

Wagner Men det är vi som nu har initiativet. Det är mina operor som gäller.

Liszt De italienska?

Wagner Bellini och Donizetti är borta. Rossini lagar bara mat. Deras enda efterföljare är en viss Verdi, en klavertrampare som i bästa fall kan stampa takten. Han borde ha blivit cirkusmanègemusiker. Hans musik är bara positivvalser.

Liszt Men han har publik, och hans operor gör succé. Det gör ingen annans.

Wagner Därför vill jag att du sätter upp mina.

Liszt Tålmod, min käre Wagner, tålmod! Vi ligger före vår tid, men om vi forcerar den moderna musiken blir vi bara utkastade. Jag vill ogärna bli av med min nya bas här i Weimar.

Wagner Du är fast med din nya älskarinna.

Liszt Vi ämnar gifta oss.

Wagner Tror du det någonsin blir av? Inte ens påven godkänner gärna skilsmässor.

Liszt Hon har bara varit gift ortodoxt.

Wagner Ännu värre. Och hennes man lever ännu. Hur lyckades du bli av med den efterhängsna och ökända lycksökerskan Lola Montez?

Liszt Hon var en god älskarinna men inte mer. När jag bröt upp från henne fick jag min värd att lova att inte släppa ut henne förrän 12 timmar efter min avresa.

Wagner Läste du in henne?

Liszt Jag var tvungen.
Wagner Jag blir nog heller aldrig gift på nytt. Min första fru var en för mycket. Min drömkvinna existerar inte. Jag borde ta mig älskarinnor som du.
Liszt Hela världen är full av älskarinnor. Det är bara att ta hand om dem.
Wagner Tack för rådet. Men jag föredrar de redan gifta. Det är mera spännande.
Liszt Kärleken är ingen sport. Man vinner inte kärleken med att riskera den.
Wagner Därför har du aldrig blivit av med dina kärestor. Jag föredrar att ha avslutade kapitel innan jag börjar på nästa. Jag är ingen samlare.
Liszt Nej, min käre Wagner, jag är rädd att du är en konsumerare.

Scen 2.

Clara Försök fördra dem, för musikens skull.
Robert Naturligtvis kan jag fördra dem för musikens skull. Musiken ursäktar och förlåter allt. Men Wagner går utanför musikens gränser.
Clara Men låt honom då göra det. Vad har du med det att göra? Det är på hans eget ansvar.
Robert Det är hans falskhet jag inte kan med. Och han har alltid förvridit synen på Liszt, som gör vad som helst för honom.
Clara Inte heller det har du något att göra med. Det är på Liszts ansvar, om han begår ett misstag får han skylla sig själv, och det är bara han som får ta konsekvenserna.
Robert Nåväl, jag skall göra en kraftansträngning för att behärska mig och hålla god min. Men om de gör något övertramp måste jag få reagera.
Clara Det blir i så fall på ditt ansvar.
Robert Trampa mig på tårna, om jag går för långt.
Clara Du kan aldrig gå för långt, Robert, lika litet som Mendelssohn kunde det, eller Chopin för den delen.
Robert Jag saknar dem bittert.
Clara Det gör vi alla. Låt oss nu gå ut till våra gäster. De undrar säkert vart vi har tagit vägen.
Robert Kom, min älskade. Men om jag inte står ut med deras later får du ursäkta mig om jag avlägsnar mig.
Clara Naturligtvis. (*Robert tar henne under armen, och de går ut till gästerna i salongen, som helt domineras av Liszt och Wagner.*)
Wagner Där är ni! Vi undrade så vart ni hade tagit vägen. Ni har missat Franz Liszts nya konserttyd.
Clara Tack, den hördes minsann över hela huset.
Liszt Clara, ljuva Clara, vi väntar på att få höra er spela.
Clara Käre Franz, så som du spelar behöver ingen annan spela när du har spelat.
Wagner Det tycker han om att höra.
Liszt Ändå var jag underlägsen den gode Mendelssohn.

Wagner Försök inte. Ingen kan någonsin överträffa Franz Liszt.

Liszt Mendelssohn gjorde det.

Wagner Det tror jag inte. Hur som helst, han är död nu, så han kan inte göra det längre.

Schumann Hur är det möjligt, Franz? Jag måste faktiskt hålla med Wagner. Ingen kan överträffa Franz Liszt.

Liszt Det var under de goda dagarna i Paris. Han och jag medverkade i samma salong. Jag hade spelat hela kvällen och ville äntligen låta honom framträda, så jag insisterade på att han skulle spela något, fastän han inte ville. Till slut gav han med sig och skrattade lätt så älskvärt som bara han kunde skratta och bad mig lova att inte bli arg på honom. "Varför skulle jag bli det?" frågade jag förvånad, varpå han satte sig vid pianot och spelade *exakt samma stycke jag själv just hade spelat och med nästan exakt samma variationer*, varvid han dessutom imiterade alla mina manér som pianist, och han gjorde det så fulländat, det var en så otroligt begåvad karikatyr av mig själv, att jag bara måste skratta själv. Jag applåderade honom själv efteråt varmast av alla.

Wagner Det gjorde du inte alls. Du kunde aldrig förlåta honom att han gjorde narr av dig. Jag har själv hört dig berätta hur svårt du hade att komma över det.

Robert Du var alltid avundsjuk på Felix, Richard, då han var den största mästaren av alla.

Wagner Hur kan du säga så? Han blev aldrig färdig med sina kompositioner utan drog hela tiden in dem för att överarbeta dem. Därför blev de aldrig färdiga.

Robert Tvärtom. Därför har inga arbeten kommit så nära den absoluta perfektionen som hans.

Wagner Varför var han då aldrig nöjd med dem? Han fann nya svagheter i dem hela tiden. När jag har komponerat något färdigt, så låter jag det vara. Överarbetning bara skämmer ett fullbordat konstverk.

Robert Menar du att det är bättre att lämna det halvfärdigt?

Wagner Man kan inte prata musik med dig, Robert. Du går alltid i affekt. Du är ännu känsligare än Mendelssohn.

Robert Känsligheten är själva nerven i musiken. Utan känslighet blir det ingen musik. Det visste Chopin.

Wagner Även han är död och har ingen talan längre.

Robert Menar du att avlidna mästare inte har någon talan bara för att de är avlidna?

Wagner Jag menar att det är de levande som räknas.

Robert Naturligtvis, men ingen av oss som lever nu når upp till Mendelssohns, Beethovens eller Händels begåvningar.

Wagner Tala för dig själv.

Robert Jag talar för Mendelssohn.

Wagner Han är död.

Robert Nej, han lever.

Wagner (till Liszt, hånfullt) Hör på den! Han lever helt i det förgångna!

Robert Medan du kör över musikhistorien!

Wagner Musikhistorien är till för att köras över. Annars blir det ingen ny musik.
Robert Den musik som redan skapats av oförgänglig ovärderlighet är ett arv för oss att förvalta och försöka leva upp till. De redan skapade idealen kan endast överträffas om vi bygger vidare på dem var de lämnades över vid mästarnas avsked.
Wagner Beethoven kunde skapa sin nya musik genom att lära sig hur han kunde bryta alla de gamla lagarna.
Robert Du kan skapa din nya musik, men du kan aldrig överträffa Mendelssohn.
Wagner Han gjorde ingen opera, och din opera är misslyckad.
Robert Nu går du för långt.
Liszt Lugna dig, Richard.
Wagner Jag säger bara som det är. Mendelssohn kunde inte komponera operor, och Robert kan det ännu mindre, vilket han bevisat med att krampaktigt försöka.
Robert Mendelssohn var den siste som kunde komponera allt!
Wagner Varför komponerade han då ingen opera?
Robert Därför att han inte hann, för att han dog för tidigt!
Liszt Bli inte upprörda nu.
Wagner Upprörd? Vem blir upprörd? Det är han som blir upprörd!
Clara Herr Wagner, ni glömmer att Robert är er värd.
Wagner Vi pratar musik. Musiken står över alla artighetsregler.
Robert Men ni besudlar den!
Wagner Vad går det åt dig?
Robert Mendelssohn gjorde musik! Men du fördärvar den!
Wagner (till Liszt) Han är förlorad. Han är inte tillräknelig. Honom kan man inte ha att göra med längre.
Liszt (reser sig) Ursäkta oss, men det är nog bäst att vi går.
Robert Ja, och herr Wagner är inte välkommen tillbaka!
Wagner (reser sig med Liszt) Jag har inte förolämpat Mendelssohn. Jag har bara sagt att han inte kunde komponera operor.
Robert Nej, för han nedlät sig inte till sådant ytligt taskspeleri bara för att göra sig förmögenheter och odla sin fåfänga!
Wagner Han är hopplös. *(går snabbt med Liszt)*
(Flera andra gäster går även, och stämningen har helt kommit av sig.)
Clara (efter att de gått) Jag är rädd att det inte kan bli något mer av vår soaré.
Robert Om ändå du hade spelat i stället för Liszt!
Clara Det vet du väl, att om en gång Liszt är här kan ingen annan spela i samma rum.
Robert Förlåt mig. Gick jag för långt?
Clara Det värsta av allt, Robert, är att du hade alldeles rätt. Liszt och Wagner är egentligen bara taskspelare.
Robert (skrattar och omfamnar henne) Tack, min käresta. Du förstår musiken bättre än någon av oss! *(de går ut tillsammans med armarna om varandra)*

Scen 3. Schumanns hus. Det ringer på dörren.

Den unge Johannes Brahms (blond, relativt långhårig och utan skägg) går och öppnar.

Liszt (vid dörren) Jag söker Robert Schumann.

Brahms Han är inte hemma.

Liszt Är fru Schumann hemma?

Brahms Jag är ledsen, men hon är inte tillgänglig.

Liszt Ni vet kanske inte vem jag är.

Brahms Jo, jag vet precis vem ni är. Om ni stiger in skall jag höra om fru Schumann kan träffa er. Var det något särskilt?

Liszt Ja, jag hade ett ärende till Robert Schumann.

Brahms (visar honom in utan ett ord mera, och Liszt stiger in, märker att stämningen är låg i huset)

Liszt Men jag känner inte er. Är ni en av paret Schumanns unga musikerskyddslingar?

Brahms Det kan man kanske säga.

Liszt Är ni härifrån trakten?

Brahms Nej, jag är hamburgare.

Liszt Wagner skulle säga om er att ni är ett praktexemplar för blond germansk ungdom.

Brahms Jag känner inte Wagner. Om ni väntar här skall jag höra med fru Schumann. *(går ut)*

Liszt Kan det ha hänt något? Detta var alltid det öppnaste av alla hus, men nu tycks alla dörrar var stängda. Hatar Clara mig så mycket, att hon inte vill se mig om maken är borta? *(ser sig oroligt omkring och försöker vädra faran. Brahms kommer tillbaka.)*

Brahms Var så god och ta plats. Fru Schumann kommer strax ner. Hon bad mig berätta för er under tiden vad som har hänt.

Liszt Har det hänt något?

Brahms Det kan man säga. Det här är under striktaste förtroende. Ni får inte föra ett ord vidare. Robert Schumann har försökt begå självmord med att hoppa i Rhen. Han räddades, men insisterade på att få bli intagen på sjukhus. Där är han nu. Därför är huset i sorg, och jag är här för att hjälpa Clara Schumann med hennes sju barn, som plötsligt är utan fader.

Liszt (försynt) Jag hörde om Roberts depressioner men hade ingen aning om att det kunde gå så illa. Clara och familjen har naturligtvis mitt största deltagande och all min sympati. Om jag kan vara till någon hjälp gör jag vad som helst.

Brahms Tack, men det får fru Clara i så fall ta ställning till. Vad hade ni för ärende till Robert?

Liszt Bara en dedikation. Han tillägnade ju mig sin stora C-dur-fantasi. Jag ville bara äntligen återgälda artigheten och försöka återanknyta vänskapen.

Brahms Jag är rädd att det är för sent. Här kommer nu fru Clara. *(reser sig genast.*

Liszt följer exemplet.)

Clara (helt i svart) Franz Liszt, jag trodde aldrig vi skulle få se er mera.

Brahms Fru Clara, tack för er stora vänlighet att ta emot mig, i synnerhet under rådande omständigheter, som jag har förstått att är ovanligt svåra. Jag har äntligen blivit färdig med mitt största verk för piano, en sonat i h-moll, som jag ville förära er make och vår vän Robert.

Clara Sätt er ner, för all del. Jag är mycket tacksam för er artighet och välvilja. Så typiskt er. Ni ville aldrig bli ovän med någon, och ändå blev så många så arga på er.

Liszt I synnerhet er make.

Clara Jag vet. Det var mest herr Wagner han inte kunde tåla. För Robert var Felix Mendelssohn alltid det heligaste av allt. Att komma hit och nedvärdera Mendelssohn var det absolut mest taktlösa och dåraktiga herr Wagner kunde göra. Vi beslöt att aldrig förlåta Wagner, och ni hörde tyvärr till hans parti.

Liszt Det kan inte hjälpas, men Wagner är ett gudabenådat geni.

Clara Om han är det så missbrukar han det med att vara omänsklig och hänsynslös och även odla ännu oädlare egenskaper.

Liszt Han är impulsiv och obehärskad, det medges, men man måste ha tålmod och överseende med genier.

Clara Bara för att de är genier? Ursäktar då genialitet vad som helst? Är då alla medel tillåtna bara för att man är genistämplad? Ursäkta mig, Franz Liszt, men att vara människa innebär först och främst ett ansvar att bära sig väl gentemot andra människor, i synnerhet om man gör anspråk på genistatus.

Liszt Nå, låt oss inte tala om det. Kan man få träffa er make?

Clara Tyvärr går det inte för sig. Läkaren förbjuder det, då Robert själv inte vill träffa någon.

Liszt Jag beklagar. Hur lyder prognosen?

Clara Den är den sämsta tänkbara. Det finns ingen prognos. Vi måste ta en dag i sänder.

Liszt Får inte ens ni hälsa på honom?

Clara Inte ännu.

Liszt Eller er unge vän här?

Clara Johannes Brahms är en vän till familjen.

Liszt Är det Johannes Brahms, som Robert så har höjt till skyarna?

Clara Ja, det är Johannes Brahms.

Brahms (vill resa dig) Det är kanske bäst att jag går.

Clara Nej, sitt kvar. Det är kanske enda gången ni får träffa Franz Liszt, och för en gångs skull uppträder han utan åthävor.

Liszt Ni kunde aldrig tåla mig som pianist, Clara.

Clara Är det så konstigt? Ni är bara åthävor. Musik är något annat än åthävor.

Liszt Därför ger jag inte längre konserter.

Clara Det erkännandet måste jag dock ge er, att ni var och är den främste.

Liszt Men er make var mig överlägsen som kompositör.

Clara Tack för det. Det önskar jag att han kunde höra.

Liszt Jag ber er framföra det till honom vid tillfälle.

Clara (suckar, blir plötsligt trött och tar sig för huvudet)

Brahms (reser sig) Jag tror fru Schumann är trött, herr Liszt.

Liszt Det är kanske bäst att jag går.

Clara (behärskar sig, döljer att hon bekämpat ett gråtanfall) Nej, stanna kvar. Men det är som Johannes säger. Jag är trött och måste dra mig tillbaka. Jag har så mycket att tänka på. Ursäkta mig. (*Brahms vill eskortera henne ut*) Nej, stanna kvar och konversera med Liszt så länge han vill stanna kvar. Han vill säkert veta mer om krisen. (*går ut själv*)

Liszt En beundransvärd kvinna.

Brahms Den mest beundransvärda av alla.

Liszt Så varken ni eller hon får besöka den sjuke?

Brahms Tyvärr är det så, tills vidare.

Liszt Och läkarna ger inget hopp?

Brahms Läkarna avråder så länge han inte blir bättre.

Liszt En sådan fruktansvärd tragedi! Den värsta av alla! Varken död eller levande, men hospitaliserad och isolerad från den värld, som var hans kungarike. Och ingen märkte något förrän det hände?

Brahms Det hade förekommit tecken. Han hade avmattats som dirigent, och orkestern hade begärt att få en annan ledare.

Liszt Menar ni att han är slut som musiker?

Brahms Tyvärr kan det nog vara just så.

Liszt Tur för Clara att hon då har er.

Brahms Jag hjälper henne bara så länge det behövs. Om det inträffar en förändring som inte längre kräver min närvaro återgår jag till min egen verksamhet. Naturligtvis hoppas vi att Robert kan komma tillbaka åtminstone som människa.

Liszt Det skall vi verkligen hoppas.

Brahms Men eftersom ni nu är här och har en sonat med er, som kanske aldrig spelats, och ni befinner er i Robert Schumanns hus, så kanske ni vill spela den för oss? Det kanske skulle kunna lindra Clara i hennes sorg?

Liszt Min vän, det skall bli min glädje att få framföra den. Men jag måste varna er: dess tonspråk är inte konventionellt.

Brahms Jag tror inte det kan bli värre än Wagner. (*Liszt går bort till pianot, och Brahms sätter sig att lyssna. Scenen dör, och man får inte höra något av sonaten.*)

Akt V scen 1. Rom, tio år senare. Liszts anspråkslösa våning.

Hans von Bülow (blir visad in av en nunna, tar plats i en soffa och bereder sig att vänta, något bekymrad) Hur kommer han att ta det? Det är det yttersta förräderiet mot allt vad vi levat för och hela vår värld, och det kommer att slå mot hans eget hjärta. Kommer han att tåla det? Gör jag rätt i att komma hit och brutalt sätta honom in i hela situationen? Tyvärr gör jag alldeles rätt. Det vore ännu värre om han fick veta det genom andra och inte hela sanningen.

Liszt (klädd i talår som präst med crucifix hängande runt halsen ner över bröstet) Min käre Hans von Bülow, vilket utomordentligt nöje att få se er här! Hur står det till med familjen? Hur mår min dotter? Det har väl bara inte hänt något, då jag tycker mig se ett moln över er panna.

Hans Jag får gratulera er till er äntliga prästvärdighet.

Liszt Den tog en livstids strävanden i anspråk. Ja, jag lyckades till slut bli präst, min högsta dröm sedan ungdomen, men det kostade mycket i offer.

Hans Jag hörde att er furstinna har rest hem.

Liszt Ja, vi aspirerar inte längre på äktenskap.

Hans Jag beklagar. Var det den helige fadern som vägrade ge er dispens?

Liszt Nej, vi fick den faktiskt till slut, men inte förrän jag blivit abbé, och då ville den kära Carolyne inte vara med längre. Hon hade vant sig vid alltför många års förtvivlan av väntan som bara resulterade i nederlag, och när det äntligen blev seger var det för sent. Hon hade givit upp.

Hans Jag beklagar.

Liszt Det kanske var lyckligast så. Nu får jag koncentrera mig på religionen i fred, och jag kanske äntligen kan få frid för mina drifter.

Hans Det är alltid de som legat i vägen för er musik.

Liszt Och för min religion.

Hans Är det inte samma sak?

Liszt Jag ville från början bli präst för att slippa det påfrestande konserterandet. Musiken krävde för mycket av mig. Nu har jag ställt musiken i religionens tjänst, och jag hoppas att den därigenom skall bli mera en väg till frid än till oro och ångest.

Hans Ni är och förblir världens främste pianist och kan aldrig bli något annat. Musiken står över religionen.

Liszt Så menar ni, och det accepterar jag. Men för mig är musiken bara fåfänga, och jag eftersträvar något högre.

Hans Med er avancerade högsinnet kanske jag då vågar berätta varför jag är här. Cosima har lämnat mig.

Liszt Hur är det möjligt? Var ni inte lyckligt gifta?

Hans Det trodde jag också. Men hon fann en annan.

Liszt Otrohet? Cosima? Det får inte vara sant.

Hans Jag reagerade precis på samma sätt men måste vakna upp inför sanningen.

Liszt Och vad är sanningen?

Hans Att Richard Wagner har tagit Cosima ifrån mig.

Liszt (fullständigt som fallen från skyarna) Richard Wagner?

Hans Ja, min käre maestro. Han har bedragit oss. Precis som han försökte bedra sin välgörare bankiren Wesendonck med att försöka lägga hans hustru, vilket hon var stark nog att motstå, och liksom han hänsynslöst utnyttjade sin välgörare konung Ludwig bara för att bedra honom och få honom skandaliserad, har han nu lägrat och berövat mig min egen hustru, som är 22 år yngre än han själv, efter att jag under alla dessa år gjort allt för honom och hans musik.

Liszt Detta får inte vara sant.

Hans Vi måste inse sanningen. Sanningen är att vi har närt ett monster vid vår barm, som från början till slut med beräkning varit inriktad på att utnyttja alla som med sitt inflytande kunde hjälpa honom, främst ni, jag och konung Ludwig, bara för att främja sitt eget agenda, för att när han nått sina mål hänsynslöst strunta i den vänskap han missbrukat.

Liszt Vad tänker ni göra åt saken? Har ni gjort något? Tydligt inte, eftersom ni kommer till mig.

Hans Min första impuls var att utmana honom på duell på liv och död. Det såg jag som det enda riktiga.

Liszt Varför gjorde ni det inte? Ni hade haft rätt att döda honom.

Hans Jag tänkte på musiken. Hans "Tristan och Isolde", som jag ändå offrat allt för och lagt ner så mycket tid och arbete på för att få den realiserad, är ändå kanske den mest fullkomliga musik som någonsin skapats. Hans geni räddar honom, även om han inte är värd det.

Liszt Detta är fruktansvärt. Alltså hade makarna Schumann rätt.

Hans Jag har förstått att ni försökte besöka dem i samband med Robert Schumanns sammanbrott.

Liszt Jag kom för sent. Han var redan hospitaliserad. Ingenting kunde rädda honom, och efter bara två år var hans saga all, men hans musik lever desto bättre, till skillnad från min.

Hans Det är inget fel på er musik.

Liszt När jag spelade min sonat, som jag tillägnat Robert Schumann, för Brahms, så somnade han. Man somnar bara till tråkig musik.

Hans Brahms är Brahms. Han är en akademiker inom musiken, medan ni liksom Wagner är en nyskapare.

Liszt Tala inte om Wagner mera. Jag vill aldrig mera höra talas om honom. Jag förskjuter härmed både honom och min enda dotter. De är döda för mig. Så får man inte göra, som han har gjort, mot musiken. Om man stjälar min dotter från sin bästa vän och välgörare, så är man inte värdig sitt tjänande av musiken.

Hans Precis min mening. Ändå kan ingenting hindra honom från att fortsätta skörda lagrar och gå från framgång till framgång.

Liszt Vad är den framgång värd som går över lik?

Hans Det är inte vårt problem. Det är Wagners.

Liszt Ni har rätt. Hans helvete är hans eget, och vi har ingen del i det. Vad som smärtar mig allra mest är att min egen dotter gjort sig delaktig i det.

Hans Jag har kommit över det värsta. Det hoppas jag ni också gör. Ni har ju både musiken och kyrkan att trösta er med.

Lisz (reser sig) Tack för besöket, Hans von Bülow. Ni gjorde rätt i att komma till mig. Det hade varit värre om jag fått veta det på omvägar.

Hans Det var därför jag kom hit.

Liszt Hur länge stannar ni i Rom?

Hans Så länge ni önskar. Jag står till ert förfogande. Jag är ledig de närmaste dagarna.

Liszt Då måste vi fortsätta prata om saken. Nu måste jag få vara ensam för att kunna orientera mig i denna nya situation, som var ungefär det sista i världen jag hade vågat vänta mig och som innebär den mest radikala tänkbara förändring för min personliga räkning. Kort sagt, detta kommer att bli mitt livs mest svårsmälta påtvingade omständighet.

Hans Jag är glad att ni tar det som en man utan affekt.

Liszt Var glad åt att ni slipper se mitt inre, som aldrig mera kommer att slippa sin oro.

Hans Farväl, maestro. Jag återkommer i morgon.

Liszt Gör så.

(De tar varandra i hand under ömsesidig men tyst respekt och skiljs. Efter att von Bülow gått kollapsar Liszt i en soffa) Den nidingen! Han har förstört allt! Vi byggde upp den seriösa musiken till det heligaste och vackraste av allt, och han har hänsynslöst gått och trampat ner det och tydligen bara för sina drifters och ambitioners skull. Aldrig kommer musikens helighet och renhet att kunna återhämta sig. Och var lämnar det mig? En gammal patetisk åldrande förtorkad mumie av förlorade illusioner. Det finns ingen kärlek kvar mera, och all min kamp mot Fausts frestelser och Dantes helvete var förgäves. Jag har kämpat med Jakobs ängel och trott mig gå segrande ur striden och finner mig knivhuggen i ryggen av den jag trodde var min trognaste lärjunge. Detta är för mycket. Och min dotter! Har jag då fostrat och älskat dig, min enda dotter som klarat sig av mina barn, bara för att du skulle falla för en sådan infernalisk opportunist, en sådan lågsint och hänsynslös streber, ett sådant monster av egoism? Nej, detta klarar jag inte. All min strävan har varit förfelad. Musiken är förlorad, då dess ideal har trampats ner i smutsen. Allt som återstår är att leva för döden tills den befriar mig från detta vanvettiga liv av idel självbedrägeri, dårskap och fåfängans makabert narraktiga och fullständigt tomma fåfänga. *(försöker hämta sig och faller på knä på en bönpall i ett försök att bedja)* Och kyrkan? För sent har jag kommit hem till den, när hela mitt liv har förvandlats till ett hån mot min fåfängas massiva skrymteri. Inte ens kyrkan kan rädda mig från avgrunden av världens mest framgångsrika liv av bara fiaskon. *(böjer sig förkrossad i bön, och scenen tonas barmhärtigt ner i ett långsamt fallande mörker).*

Slut.

Göteborg 16 april 2015

Efterskrift

I princip är samtliga scener hämtade ur verkligheten, även om de i verkligheten ägde rum på ett annat sätt än vad som kunde gestaltas på en teater. Den dam som Chopin överraskade Liszt med i sin våning var dock en annan än Marie d'Agoult. De tre herrarna som utsatte den stackars musikkritikern Kalkbrenner för sitt puts var i verkligheten Mendelssohn, Chopin och Liszt. Hans besök hos Schumanns vid dennes akuta kris ägde aldrig rum i verkligheten, men han dedicerade verkligen sin stora h-moll-sonat, som var hans sista betydande pianokomposition, till Schumann, vilken komplimenterande gest nådde denne för sent, och Brahms somnade verkligen till den när Liszt spelade den för honom vid ett senare tillfälle. Hans von Bülow's besök hos Liszt är fingerat men illustrerar den verkliga situationen.